

Experiment 6. Bouw kano, winter 1995-1996

Verslag van de bouwer: Franka Poels

Plaats: Prehistorisch Openluchtmuseum Eindhoven

Tijd: Gedurende het winterseizoen 1 dag in de week, ong. 5 uur per dag. Ruwbouw ong. 75 uur. Afwerking ook ong. 75 uur. Totaal dus ong. 150 uur. (Inbegrepen, spaanders verzamelen, gereedschap slijpen, wiggen maken enz.)

Gereedschap: 800 grams ijzeren bijl met lange steel, 600 grams bijl, een ong. 300 grams “vrouwen” bijltje, een dissel, een holle dissel, een guts, een beitel, een knots, touw, houtskool en 3 eiken wiggen

Boom: Populier van 7 m lengte, op het dikste eind een doorsnee van 80 cm.

1. De boom wordt ingekort, omdat er aan het dunste eind te veel noesten inzitten. De noesten, die er daarna nog inzitten worden naar boven gedraaid, zodat ze hopelijk wegvallen bij het vlak maken van de bovenkant.
2. Het bovendeele wordt ontschorst, dwars op worden er gleuven gehakt en de op liggende stukken worden met eiken wiggen in een stuk eraf gelicht.

3. Vanwege de noesten gaat dat vrij zwaar en de wiggen hebben nogal wat te lijden. De boordlijn van voor naar achter wordt recht. Ik houd geen rekening met een iets hogere voorsteven. Voor het uitlijnen gebruik ik een touw, de zon **en de schaduw**.
4. De kopse kanten smeer ik in met zo heet mogelijke bijenwas tegen uitdrogen, dus krimpen. De hele bovenkant wordt glad gemaakt met de bijl. Aan het breedste deel loopt de boord iets op.
5. Bij de voorsteven zit aan de bovenzijde nog een noest. Als deze weggehakt is ontstaat er vanzelf een vrij ronde voorsteven.
6. Aan de achterkant kies ik ervoor hem recht te houden, met zelfs een inham naar binnen en een vast achterschot, omdat er in de kopse kant in de kern een vrij diep gat zit wat op deze manier wordt weggewerkt.

scheur nieuwe achterwand

7. De buitenzijdkanten worden gerecht met de bijl. Afvalstukken hout worden in manden verzameld en afgevoerd om te drogen. Later worden ze gebruikt als aanmaakhout.
8. Het verdere uitdiepen van de kano gebeurt met de bijl (binnenzijde van de bodem) en de dissel (bodem).

Wat opmerkingen tussendoor.

-Iedere keer als ik stop met werken , dek ik de kano af met leren lappen en grote stukken afgespleten hout tegen uitdrogen.

-Door inwendige inkepingen te maken, komen er nog een paar bruikbare stukken hout uit de binnenkant om deegbakken, bakjes en snijplanken van te maken.

9. Het uitdiepen wissel ik af met het vormgeven van de voorsteven en het uitdiepen achter het achterschot.

10. Op de bodem laat ik 4 verhogingen zitten van 5 cm, die 10 cm breed zijn.

De ruwbouw is nu af.

11. De kano wordt nu omgedraaid.
12. De schors gaat nu van de onderkant af.
13. De voorkant wordt vormgegeven, de buitenzijden ook.
14. Er wordt begonnen de wanden op dikte te hakken.
15. De onderkant wordt gevlakt en afgewerkt met de dissel

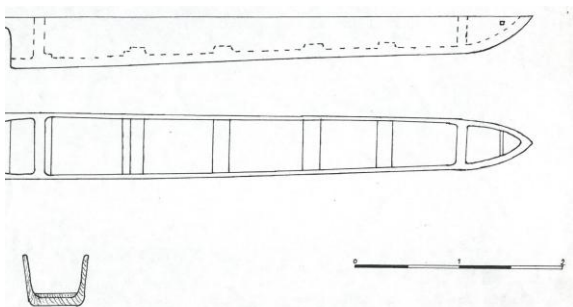
Er beginnen aan de kopse kant haarscheurtjes te ontstaan. De kopse kanten worden van nu af beschermd met natte leren lappen.

16. De voorkant en achterkant worden verder afgewerkt.
17. De kano wordt weer omgedraaid. De dikte van de wanden wordt 4 cm. De dikte van de bodem 7 cm.

Doordat het zo droog is, beginnen er meer serieuze scheuren te ontstaan, die tegen gegaan worden door de kano te vullen met water. Het blijkt, dat de kano al op 2 plaatsen lekt. Bij het achtershot, via een jaarringscheur en aan de voorkant bij een noest. Ik ga ze breeuwen met veenmos, gedrenkt in teer. Van lindehout maak ik een peddel.

18. Alles wordt mooi glad afgewerkt.
19. In het voorstevenhokje wordt nog een eiken stok geplaatst voor een touw.
20. De kano kan te water. Het is april 1997.

In het water blijkt, dat hij niet erg stabiel is. Het blijkt, dat de rondingen links en rechts niet hetzelfde zijn. De kano wordt weer uit het water gehaald en de rondingen gelijkger gehakt. In het water ligt hij nu stabiel. Het meeste gewicht moet achterin, omdat daar het bodemvlak breder is. De verhogingen in de bodem zijn ideaal om geen nat achterwerk te krijgen. Bovendien kun je je voeten zetten tegen de verhoging voor je.

Afmetingen zijn geworden:

Lengte 4,30 m

Breedte 42 cm

Diepte 36 cm

TIPS:

- Een wilgenschot bodem vlechten om aller droog te houden.
- De buitenkant aanbranden voor een betere bescherming tegen rotting.
- Mocht het vaste achterschot ooit aan vervanging toe zijn, dan kan dit door een los schot vervangen worden, zoals bij enkele kano's is teruggevonden.

OPMERKINGEN:

Winter 1996-1997. De kano vertoont nog geen gebreken.

Franka Poels